

**Comentariu sobre Comentariu:
Xenealoxía.org y el Nuevu Mundu que
desurde
Comentariu al testu asoleyáu pal FAAEE***

JAMES FERNÁNDEZ McCLINTOCK
Universidá de Chicago

1. ENVEREDAMIENTOS

Déxenme, como ye lóxico, intentar enveredanos na organización del testu o, meyor dicho, nesti comentariu al testu yá asoleyáu¹. Busco enveredame

---

*Ésti ye'l testu de la conferencia plenaria de James Fernández McClintock nel VIII Congresu, organizáu pola Federación de Asociaciones de Antropología del Estado Español. Trátase d'un comentariu del propiu James F. McClintock al testu a que fai referencia la nota 1.

¹J.W. Fernández, «Genealogy.org: Family Trees, The World Wide Web and the 'Politics of Cleanliness'», pxs. 139-162 en.../...

nel tiempu disciplinariu —el nuestro como antropólogos y el míu particular d'un prauticante d'ello—, quiero dicir, el tiempu que precede al argumentu y al tiempu que lu va a siguir. Palabres clave nel argumentu sedríen éstes: *orientación* y *organización*. Toles llingües, que sepamos nós, los antropólogos, tienen presees d'orientación, llocatives, elementos deícticos, etc., que cumplen con esti llabor d'enveredase nel espaciu y nel tiempu. Al paecer, esti enveredamientu y la organización qu'ello supón ye una necesidá humana. L'universu ye infinitu; el pasáu coló yá pa siempre; el porvenir ye siempre buxu; los nuestros enfotos inciertos; les nuestres xeres enxamás tienen garantía. Les nuestres escoyetes son, en realidá, multitudinaries, aplicaes ente ambigüedaes y ambivalencies. ¡Tenemos qu'enveredanamos! Y tenemos qu'organizanos. ¡Ye la condición mínima de la condición humana! ¡Ye lo qu'atopamos en *Xenealoxía.org*!

Pues bien, esta charla plenaria existe en rrellación —n'inter-testualidá como dicimos— cola ponencia asoleyada nel llibru del Congresu "*Genealogy.org: Family Trees, the World Wide Web and the 'Politics of Cleanliness'*". Tenía entendío qu'esti llibru diba tar yá ente nós, los congresistes, nel momentu de la

---

Xaquín Rodríguez Campos (ed.), *Las identidades y las tensiones culturales de la modernidad*. Santiago, VIII Congreso de Antropología, 1999. Doi-y les gracias al mio collacio Terrence Turner pol so suxerente comentariu sobre'l mio "Comentariu sobre Comentariu". Como davezu, el comentariu de Renate Lellep esclarió l'argumentu.

entrega de la documentación. A lo que se ve tarda un misquitín. Aunque lo qu'ufuerto equí pue defendese solo, ye, n'efeutu, un comentariu d'aquel testu. Podemos dicir, quiciabes, que casi tolo que facemos como pensadores/investigadores de campu antropolóxicu ye una refilera de comentarios, una refilera d'entruques, buscando esclariar más, si somos pa ello, les nuestres esperiencias de campu y los nuestros trabayos d'enantes y d'agora. Pue ser ésti —abúltame a mi que más que pa les otres ciencies sociales— especialmente'l casu de los antropólogos que tán equí: el de la permuncha complexidá del comportamientu humanu nel so llugar, el campu. Nel casu mío y nel proyeutu antropolóxicu mío hai dos temes que tienen el so aniciu nos mios años nel campu y que munches veces intenté esclariar, comentariu tres comentariu, testu tres testu, añu tres añu, a lo llargo la mio carrera:

1. La venceya ente la espresividá figurativa, los modelos del mundu ellí presente y, pa meyor o pa peor, el comportamientu social; y
2. La presencia y la posibilidá, na evolución de les rellaciones sociales, d'una revitalización de so, pa meyor o pa peor.

Esti comentariu de testu ye, darréu d'ello, un comentariu más sobre estos temes enguedeyosos traos yá con más enfoque na ponencia asoleyada. Sigue, el comentariu, investigando les figures d'espresividá y la so lóxica y sigue investigando factores de de-vitalización y re-vitalización nes rellaciones humanes que tienen daqué que ver cola orientación en

mundu y la organización que d'ello representa la xenealoxía.

Dende llueu nun quiero poneme a dicir que l'antropólogu investigador de la vida del campu exista en filosófica rrellación, embaecíu namái qu'en comentarios d'él sobre comentarios d'él alreduro de la so obra. Tolo contrario, siempre existimos en rrellación colos grandes movimientos d'idees nel mundu y ente la xente; idees que traen vanceyaos cambios tanto na so vida como na nuestra. Los pueblos qu'estudié na mio carrera n'África y n'Europa y el so mundu d'idees entren en primer planu na mayor parte de los mios testos. Pero ye más qu'eso. Ensin ser quien pa evitalo, tamién entren nos nuestros testos les grandes corrientes d'idees de les nuestros propios cultures, como ye'l casu nestos dos testos míos d'equí, ponencia asoleyada y comentariu sobre ella. Anque en tol mio trabayu de campu, n'África y n'Asturies, yo siguí'l métodu xenealóxicu nuestro, el de Rivers, recoyendo, árbol tres árbol, xenealoxíes de les families de los pueblos estudiaos equí nestos dos ponencies y el métodu xenealóxicu caltién la so centralidá nel argumentu, nun son estos datos básicos de campu, sinón más bien dellos datos, de mui recién y mui esmolecedores, de la nuestra vida pública norteamericana los que pongo enriba la mesa... ¡datos sicasí que se refieren a lo xenealóxicu y son ecu, al tiempu, d'estes grandes idees!

No que se refier a estes corrientes d'idees podemos dicir —ye una observación bien clara— qu'hubo dos idees nes décadas caberes del sieglu que s'acaba que yá afalaron y afalarán más entá nel mileniu viniente cambios perimportantes na nuestra vida

social: *la informática* o la posibilidá social, pa meyor o pa peor, de *coneutividá informática*, y la *bio-xenética* o la posibilidá de pescanciar y camudar, pa meyor o pa peor, los bio-programes de la persona biolóxica con toles sos posibles consecuencias na coneutividá humana. Paezme mui importante que l'antropólogo escace per estes ideas y entre na so circulación porque cimeru na disciplina nuestra ye'l problema de *la coneutividá social y biolóxica*. La ponencia qu'entregué al congresu y esti comentariu nagüen —nun sé si lo llograrán— por apurrir sabiduría antropolóxica y facer comentariu antropolóxicu, como ye la nuestra obligación, sobre estes grandes ideas. Más en concreto, lo que quixi entugar ye una idea mui venceyada cola coneutividá humana nel so sen social y biolóxicu, esto ye, la idea de la xenealoxía y la idea d'un métodu xenealóxicu.

Tengo qu'alvertir, amás, qu'hai un conceutu clave na ponencia y nesti comentariu que viene interesándome dende hai años como puxu importante no humano: ye “l'enllaz de tiempos”. Vese esti enllaz mui claru no que facemos al celebrar equí nesti Congresu, casi xenealóxicamente, l'almirada xeneración de Nos, Vicente Risco, Otero, Castelao y demás. ¡Alcontrámonos y afalámonos coles sos xeres anteriores, nes sos orientaciones, nes sos organizaciones de la cultura gallega. Tán con nós!

2. CUESTIONES DE SANGRE

Cuando taba iguando esti comentariu sobre la ponencia que presenté a esti Congresu, “*Genealogy.Org*:

Family Trees, the World Wide Web and the Politics of Cleanliness”, esto ye, na primer selmana de xunetu del 1999, diéronse dos fechos importantes nes rellaciones sociales ente les etnies de la nuestra problemática coneutividá —ente los estaounidenses quiero dicir—, rellaciones que dende Toqueville fueron entendíes como'l gran desafío a los enfotos de la nuestra democracia por ser comunidá igualitaria d'oportunidaes iguales anque formada por xente d'aniciu dixebraú. Siguiendo una etnografía popular de les representaciones populares de la cultura “virtual”², que foi la xida de la ponencia que se presentó n'inglés al Congresu, ponencia a la que-y da muncha vida'l momentu-bisagra fin-del-sieglu ente lo *local* y lo *global* —momentu milenial sedría lo más afayadizo ya que vivimos nesti mundu cibernéticu— quiero falar d'estos dos fechos

---

² Toi enredando un poco equí cola rellación ambivalente que se da ente l'antropoloxía clásica y los estudios culturales nos Estaos Xuníos y n'Europa, sobre manera la creación nos Programmes y Departamentos d'Estudios Culturales de 'Profesoraos de Cultura Virtual', *Professors of Virtual Culture*. L'antropoloxía y los antropólogos caltienen rellaciones ambivalentes con esta disciplina nueva pola curtia etnografía de campu fecha n'Estudios Culturales y la so preferencia, por enguedeyaos y agudos que los sos análisis seyan, por facer estudios de sillón, *armchair*, consultando primeramente colos medios de comunicación popular o virtual, o visites de campu mui curties y, dende'l puntu de vista antropolóxicu, llixerines, *drive by ethnography*. Esti autor, de toes toes, ye un antropólogu con inversiones llargues en trabayu de campu, d'años, sofitáu na coleición de xenealoxíes llargues de families visitaes ya investigaes.

recientes amestándolos a los yá mentaos de la nuestra vida ciber-moderna. La palabra clave (y enguedeyosa) na nuestra vida virtual tanto como na nuestra vida social ye la *conexón* o *coneutividá*.

Na mio ponencia tomo mui en serio como antropólogo'l fechu de que tamos espuestos a una fuerte cultura, bramente comunicativa y coneutada; espuestos, esto ye, a una cultura virtual que devino cási que'l pan nuestro de cada día ente la clas nuestra, la clas presente davezu nos Congresos d'esta triba. Como quería asoleyar na mio ponencia publicada, nun nago por ser Caderalgu de Cultura Virtual; pelo que quixi y quiero andar ye per qué sabiduría pue llevanos a los antropólogos dende los nuestros estudios más tradicionales de la sociedad a la cultura virtual y qué puen llevar los mecanismos nuevos de sociabilidad y coneutividá de la cultura virtual al entendimientu de los nuestros problemes más durables, sobre manera al problema de les relaciones xenealóxicques, relaciones que son, mui posible, el raigón de toa conexón. Ye interesante, dende'l puntu de vista antropolóxicu, polo menos como esploraba na mio ponencia, que'l “World Wide Web”, la Rede Mundial, tamién busca ayudar (o comercializar n'ayudar) a los sos participantes, a los sos adictos, a facer árboles xenealóxicos. En della midida, como dicía, l'árbol ye otru modelu destremáu pa estremar relaciones de coneutividá. ¡Dos modelos de coneutividá dixebraos, entós, analizaos en *Xenealoxía.org*, el del árbol y el de la rede!

1. ¡Bueno! De mano, falo d'una páxina más que s'asoleyó nel gran llibru xenealóxicu —y que levantó munchu discutiniu— de los descendientes de Thomas

Jefferson, el nuestro tercer Presidente y ún de los más almiraos y respetaos; esti ye un fechu bien ciertu pa tolos que visitaron el mui conmovedor “Jefferson Memorial” veriquina mesmo del so ríu Potomac en Washington. Ente los sos descendientes díose un célebre y bien espardíu discutiniu de familia, porque Jefferson tien per un llau descendientes categorizaos socialmente como blancos y per otru tamién los tien negros. Nos años caberos de la so vida paez fechu ciertu que'l Presidente vivió con una esclava, Sally Hennings, persona a la quixo muncho (quiero dicir que nun foi sólo un oxetu sexual), anque Sally, por razones clares, nun llogró reconocencia como persona con derechos matrimoniales y herencia llegal. Por otres razones igual de clares (a tenor del gran problema social d'USA, el racismu) nes xuntes de familia les dos rames siguieron calteniendo la dixebra a lo llargo de casi dos siglos. Pero apocayá, y ye ésti'l cambiu que nos interesa, dellos miembros de les dos rames suxurieron que, ya que son toos de la sangre de Jefferson, emplegando la metonimia popular, sedría deseable que se faga una gran xunta de toos ellos ensin estremadura de color³! Ye más, como de toes toes la gran familia Jefferson, cualquiera que sea'l color que tengan, ye una familia famosa y simbólica, sedría un gran pasu alantres llacerioses relaciones raciales y sociales norteamericanes el xuntar les dos rames.

---

³ Lucian K. Truscott IV, “Jefferson’s Children: A descendant of the author of the Declaration of Independence challenges his family to embrace the offspring of a slave”, en *Life Magazine* de xunetu del 1999, pxs. 90-91.

(**Diapositiva 1:** Amosando los dos llaos, blancu y negru, de la descendencia Jefferson.)

2. L'otru fechu que me llamó l'atención, o meyor dicho, qu'esmoleció a la xente americano na primer selmana de xunetu, foi una racha sangrina d'atentaos —*Drive by shootings*— en dos estaos del Mediu Oeste. Cometiólos un tal Benjamin Daniel Smith, fulanu al qu'al paecer lu mueven les sos ideas racistes y l'afán por defender la raza blanca. Miembru d'una secta consagrada a la supremacía de la raza blanca, la *World Church of the Creator* —la Ilesia Mundial del Creador— Smith apuntó a once persones —toos ellos afroamericanos, xudíos y asiáticos— y mató a dos. Depués d'una fuga per tres estaos per siguíu pola policía acabó por suicidase. Ye interesante'l fechu de que'l cabezaleru de la World Church y Profeta del Suicidiu de la Raza Blanca, Matthew F. Hale, refugaba cualquier enfotu n'aiciones violentes como les del so molacín Smith. Sicasí, xustificaba l'usu de palabres violentes pa defender los sos intereses ideolóxicos. Anque se ruxó muncho na prensa al rodiu del *Hate Crime* —crimen d'odiu—, una fras que s'emplega davezu nos casos de violencia a la escontra de les minoríes, el Profeta Hale niega dafechu que lu mueva nenguna triba d'odiu. Ta namás na idea de que la presencia de les minoríes ente los blancos dilíe y empuerca la so pureza y que se fai precisa una dixebra dafechu. Equí, nesti exemplu perclaru de la banalidá del mal, inxértase como vemos la “política de la pureza” y pal casu del allunáu Smith y los sos fechos, “la política violenta de la llimpieza”.

Ye más, el profeta xustificaba la so actitú como exemplu del “espíritu democráticu” del mesmu Thomas Jefferson. “El nuestro asitiamientu —diz— ye asemeyáu al de Thomas Jefferson. Si se torgare'l nuestro derechu a la llibertá d'espresión, entós tendríamos el derechu a emplegar cualquier midida pa sobrevivir y facer avanzar la nuestra posición”⁴. Nel exemplu del so pacifismu agresivu, Hale y los sos mandaos empleguen la consigna abreviada *RaHoWa*, que quier dicir *Racial Holy War* —Santa Guerra Racial—. ¡Too esto nun ye otro más qu'otra murnia demostración de la capacidá de los estremistes p'aprovechase del espíritu de les lleis democrátiques!

(Diapositiva 2: Fotos de los dos protagonistas (Smith y Hale) de la política de la pureza racial y miembros de la Ilesia Mundial del Creador.)

Estos dos sucedíos de tan recién⁵ amiéstense col tema principal de la ponencia, esto ye, cuál ye'l papel

---

⁴ *The New York Times* on the Web de 7 de xunetu del 1999. “A White Supremacist Group Seeks a New Kind of Recruit”: “We do insist on remaining free; Our position is similar to Thomas Jefferson. If our right to free speech is denied, then we have the right to use whatever means necessary to survive and advance our position”.

⁵ A últimos de xunetu, n'otru casu asemeyáu, un blancu desequilibráu, un tal Beauford Farrow, atacó con una pistola ametralladora una escuela de barberos xudíos nel sur de California, mancando a una docena anque, por suerte, ensin muertos. Al fuxir, topó a un carteru hispanu o filipinu y matólu. ..../...

que xueguen nes nuestres rellaciones sociales y nel nuestru pensamientu los destremaos modelos xenealóxicos y sobre manera la política de llimpieza —la idea d’una llinia de descendencia pura— que d’ello remanez. Paez claro nel casu de la Ilesia Mundial del Creador que los militantes razonen en términos de contaminación de la raza blanca per parte d’elementos que la empuerquen, elementos que, pa les tiestes más fanáticos, hai que facer desaparecer, non sólo separtar. La contaminación que representa la misoxenia, esto ye, la mecedura de sangre y el tracamundiu resultante de la lóxica purificadora de la xenealoxía nun queda lloñe de la superficie en dambos dos casos y ye de xuru un conxuntu d’idees que tantos enzancos supunxo pa la xunta de la gran familia de Thomas Jefferson, peles dos partes, blancos y negros. Estes idees tienen dellos raigones. La nuestra intención ye poner en tela xuiciu los entusiasmos y los prexucios xenealóxicos na ponencia asoleyada.

III. CONTESTOS CULTURALES DE CREENCIAS XENEALÓXICAS

Agora bien, na ponencia examiné dellos —hai polo menos media docena— de los esfuerzos p’aprovechar el World Wide Web pa facer alitar un ciber-comerciu empobináu a instruir y facilitar les coses a los veceros

---

Xustifica la so aición diciendo que la xente de color nun tien derechu a vistise colos uniformes del gobiernu americanu. Yera pa él, o eso paez, ¡casi como un insultu contaminante pa la bandera americana!

enfotaos n'esplorar el so árbol xenealóxicu. Lo que topo interesante y lo que traté d'esplorar —más que la goña de promocionar pensamientos arbolísticos emplegando la Rede Mundial— son les implicaciones de los dos modelos, les dos “aides pensées”, destremaes: l'árbol per un llau y el texíu o'l treme (World Wide Web) per otru. Quixi esplorar los mecanismos de la imaxinación colos que la mente trabaya pa solucionar les complexidaes de les relaciones sociales y, falando pelo ancho, cómo'l paisanu emplega la idea de familia n'esperiencies que tán mui lloñe, en términos lóxicos, de la familia; por exemplu la idea de *family resemblance*, asemeyos de familia, na nueva lóxica prototípica. Un árbol, garrando ún de los dos modelos del enfoque, ye una armadía del pensamientu bien destremada d'una tela o d'un treme, o de la tela l'araña, como ye'l World Wide Web. De toes toes, más allá d'esta exploración de los mecanismos de la imaxinación, asítiase un interés nel poder acordador o emotivu de la imaxinación nel comportamientu, un enfotu míu de cuantisimayá. Esto ye, la ponencia trata de pasar d'un análisis de la imaxinación mecánica, podíemos dicir, hacia la imaxinación simpática, intentando, pente medies d'estos camientos lliberanos de les sos pantasmes y preparanos pa un mileniu meyor que'l qu'acabamos d'aguantar. Bien poques duldes hai de que na presencia de los peligros de la política de la llimpieza paga'l tiru entender meyor la imaxinación simpática y antipática qu'inflúines nuestres rellaciones humanes.

Abúltame qu'un aspeutu interesante d'aquel análisis atopámoslu nun llibru, mui afayadizu además pa nós equí en Santiago, nel cogollu de la cultura

gallego-lusitana si se me dexa suxurir esta sub-estaya cultural. Ye *Rethinking English Kinship*, de Mary Bouquet, antropóloga social inglesa que pelos años ochenta enseñó Parentescu y Méthodu Xenealóxicu en Portugal. Esta xera nun foi gota fácil pa ella y los retruques y los alderiques que provocaron dellos de los aspectos d'esta "ciencia" ente los estudiantes portugueses llevó a Bouquet a estudiar con muncha más fondura tolo que na cultura inglesa llevaba a los ingleses a almitir los estudios de parentescu y el méthodu xenealóxicu como un llugar común y daqué evidente de por sigo, pero que na cultura portuguesa, distinta, levantaba discutinios. Nun propongo repetir equí l'análisis, sobre manera el puxu de la Revolución socialista portuguesa de los años 60 ente los estudiantes, pero quiero repetir la importancia que Bouquet-y da a la noción de *pedigree*, o d'abolengu, nel pensamentu inglés y nel papel que tien la muncha y antropomórfica lliteratura xuvenil inglesa pa inculcar esta creyencia tan esencialista, sofitada nel caltenimientu y na herencia de la sangre xeneración tres xeneración: Poques duldes hai de que l'esencialismu allugáu na idea de *pedigree* pue llevar mui fácil a ideas de lo puro y lo contaminao y a los deseos de llimpieza venceyaos con ello. Pue duldase qu'hai una política del *pedigree*.

IV. SOBRE MÉTODOS XENEALÓXICOS Y MÉTODOS SIGNIFICANTES

El méthodu xenealóxicu sol que camentamos y que criticamos equí ye un méthodu menos reflexivu y

menos alvertíu de los sos “raigones” de lo que sedría aguardable. Esto ye, menos alvertíu de la socialización y el contestu cultural que tien como efeutu asitiar na natura lo que ye de la cultura. Ye un métodu menos alvertíu del trabayu ideolóxicu que se fai en nome d’él. Ye un métodu qu’hasta pue prestase a distorsiones, andechando d’esta mente na política de “llimpieza” en cuenta de determinar los sos efeutos. Paezmos xusto que na Antropoloxía —na que los sos trabayos fixeron munchu por crear nociones xenealóxicques— examinemos estes faltos de reflexón en tiempos del fin del mileniu como los que vivimos. Un problema bien grande nel nuestro mileniu, si nun tomamos midíes, como ye la “política de llimpieza”, guapamente pue seguir siendo una de les amenaces más series pal mileniu viniente. Sicasí, hai que peñar: nun quiero negar dafechu los valores de les celebraciones xenealóxicques nin facer de menos ensin más el nuestro métodu xenealóxicu na Antropoloxía. Polo que naguamos ye por percanciar meyor, como Bouquet, los raigones culturales del métodu y andar sollertes contra’l so abusu, ensin negar pa nada los sos valores na orientación y organización social nin el so valir como una preseca del entendimientu antropolóxicu... De fechu, como dicimos, el “métodu xenealóxicu” de Rivers foi un métodu básicu del antropólogu y ye mui esmolecedor hasta qué puntu na etnografía moderna, quiciabes influyida polos estudios culturales, dellos estudios desdexaren esti métodu tan atotáu pa entender la dinámica de les relaciones sociales y culturales nel tiempu y nel espaciu.

Podemos percanciar meyor esti conxuntu matizáu de la crítica y la defensa del nuestro métodu si con-

trastamos esti métodu xeneáloxicu de Rivers col métodu xeneáloxicu muncho más espardíu anguaño (y fuera de l'Antropoloxía): lo de Nietzsche na so *Xenealoxía de la Moral* y lo de Foucault, fundamente influíu por Nietzsche nel so perconociu ensayu *Nietzsche. Xenealoxía ya Historia* y n'otros trabayos. Esti ensayu de Foucault y otros marquen un cambiu d'enfoque dende l'arqueoloxía hacia la xenealoxía como cadarma organizadora de la so esposición deconstructora⁶. Ye importante en tantes que nos enfocamos sobro lo xenealóxico y queremos peñerar la nuestra crítica, comparar y contrastar estos dos métodos. Lo antropolóxico per un llau y lo histórico per otru. Pa Foucault (y asina ye como Foucault interpreta a Nietzsche⁷) el xeneólogo practica un

---

⁶ “Nietzsche, Genealogy and History” en *The Foucault Reader*, Paul Rabineau (ed.), New York, Pantheon Books, 1984, pxs. 74-98. Pa una esplicación más amplia de Foucault d'una perspeutiva arqueolóxica a una perspeutiva xenealóxica, vid. tamién Michel Foucault, “On the Genealogy of Ethics: An Overview Work in Progress” en *Michel Foucault. Beyond Structuralism and Hermeneutics*, Herman Dreyfus and Paul Rabineau, eds. Chicago, University of Chicago Press, 1983, pxs. 229-252.

⁷ Hai diferencies bultables ente l'argumentu de Nietzsche en *La Genealoxía de la moral* y el de Foucault nos argumentos traos. Nietzsche ocúpase en demostrar per investigación xenealóxica (más bien etimolóxica) cómo l'ideal y la llinia direuta de los superhomes y el so determín hacia'l poder (“will to power”) foi subvertíu o tresvaloráu pola castra sacerdotal colos sos prexucios ya inventos (d'una realidá más allá) y los sos resentimientos hacia los fuertes (y bonos) nuna moral de culpabilidá .../...

diagnósticu que tien como especialidá de les rellaciones del poder, el conocimientu y la esperiencia del cuerpu na sociedá moderna⁸. El xeneólogu o xenealoxista (vamos faer usu d'esta palabra al referinos al argumentu de Foucault) aplica un refrenamientu sobre los “monótones finalidaes o narratives maestres y solemnes de la continuidá xenealóxica de la historia”, narratives compuestas o inventaes por razones de privilexu y dominación de la clase, del grupu o de la categoría. Ye un analíticu que niega que les coses, incluyendo a les families, son más precioses ya esenciales nel so momentu de nacencia, d'aniciu, que güei. Estes afirmaciones del “privilexu d'aniciu”, típiques de la xenealoxía llaudatoria son una negación del mundu esternu, el mundu d'accidentes y sucesiones imprevistes. Son afirmaciones que nieguen el poco predicible mundu darwinianu⁹, un mundu persiempre inciertu, persiempre n'evolución, pero persiempre manexáu por razones de poder y privilexu.

---

y compasión pa colos demás. Estudios xenealóxicos, pa Nietzsche, demuéstrennos como los bonos devinieron malos y al contrariu. D'esta miente, Nietzsche paez aceutar y valorar una verdadera llinia xenealóxica de los poderosos, aunque subvertida por filósofos y la castra sacerdotal, mientres que Foucault busca col métodu xenealóxicu ¡demostrar cómo tou conocimientu y saber tán subvertíos pol poder! ¡Cualquier llinia xenealóxica ye una manipulación fecha polos intereses del poder y los poderosos!

⁸ Dreyfus y Rabineau, px. 105.

⁹ Vid. Davydy Greenwood.

L'antropólogo, siguiendo'l métodu xenealóxicu de Rivers, va notar y a decatase, en resultes de la so participación observante nel campu, cómo la xenealoxía atiende pa delles funciones d'orientación/organización de la esperiencia local y cómo, delante tales continxencies de la vida qu'enfatiza Foucault, busca "enllaz de tiempos" fixándose nes continuidaes na llinia xenealóxica y na perpetuación de la sangre. Anque l'antropólogo reconoz l'exerciciu de privilexos y poderes que s'asitia na xenealoxía, tamién, de la so llarga xera nel campu, da reconocencia a otros valores. Resiste, entós, l'argumentu esclusivamente políticu como escasu pal llabor d'esplícación amplia y d'interpretación. Pela parte de so, el verdaderu xenealoxista, según Foucault, ye siempre consciente de les influencies y tamién de los deseos llatentes d'imponese y controlar al otru, emplegando a la xenealoxía como xida pa facelo. Diz Foucault que pal verdaderu xenealoxista, y non l'egocéntricu, la xenealoxía vista colos güeyos abiertos ye la historia mazcarada d'antroxu¹⁰. Esta visión de la xenealoxía pensamos que ye necesaria, pero nun abasta. ¡Estos superfilósofos montaos nos sos enchipaos caballos dexen a un llau del camín la fundamental soledá y calidá pasaxera ya incierta de la

---

¹⁰ "Nietzsche, Genealogy and History", o.c., px. 94. Hai equí un ecu d'aquella "xovialidá" que s'alcuentra en Nietzsche y la so "gaya ciencia". Lo que la "xenealoxía de la moral" demuestra ye "el drama dionisiacu" del *destín del alma...* la comedia de la nuestra existencia. *La genealogía de la moral*, ed. d'Andrés Sánchez Pascual. Madrid, Alianza Editorial, 1997, px. 30.

vida humana, condiciones que faen usu d'esquemes, árboles na so mayor parte, pa empobinase y organízase!

Esti métodu xenealóxicu de Nietzsche y Foucault, alendáu por un pergrán escepticismu y sospecha, si non nihilismu, vémoslu como daqué mui distinto del métodu xenealóxicu de Rivers. Ésti, el de Rivers, aceuta la realidá y lo mui duecho del árbol xenealóxicu como una armadura de función amplia. Reconoz la so presencia imprescindible nel “enllaz de tiempos” de los seres. Úsalu pa pescanciar la dinámica de la herencia y el significáu de les rellaciones de la familia intramuros y estramuros, lo llateral y lo collateral. La nuestra crítica de la xenealoxía como aniciu posible de la “política de llimpieza” nun tien que s'entender como crítica del métodu xenealóxicu en sí, ferramienta humana perimportante pa fixase nel tiempu, ferramienta antropolóxica pa entender les rellaciones sociales nel tiempu y nel espaciu. El métodu xenealóxicu de Rivers ye, pal antropólogu, un métodu cimero pal descubrimientu y l'asitiamientu de les identidaes nel tiempu y nel espaciu y l'armadía qu'enconta pa desanubrir los sistemas de la dinámica d'identidá na rede de les rellaciones de la gran familia. El métodu xenealóxicu de Nietzsche-Foucault ye un métodu importante pa desbancar y desvirtuar les identidaes fixes; ye una mazcarada de les continxencies de la identidá. Los dos métodos puen compartir entendimientos, pero salen de llugares destremaos: ún embarcando dende la identidá; otru embarcando convencíu yá de la parcialidá cuando non de lo falso de toa construcción xenealóxica. Delante d'estes ambigüedaes y ambivalencies:

¿ónde mos asitiamos?, ¿peñerando y guetando un llugar ente medies?, ¿pue ser esti llugar les caractéristiques del métodu significante? Sedría un métodu ¿non? que mientras se decata de les ambigüedades de lo xenealóxico y los sos munchos abusos, reconoz al tiempu l'atraición de los modelos xenealóxicos; reconoz lo imprescindible de los modelos xenealóxicos pa empobinar y organizar la esperiencia humana y llograr “enllaz de tiempos”¹¹. La cuestión nun ye'l modelu xenealóxicu ¿son los usos que d'él se faen!

V. UNA RECOMPILACIÓN DE LES LLEIS DE LA REPRODUCCIÓN HUMANA NA DÓMINA DEL LLIBERALISMU COSMOPOLITA¹²

L'oxetu de la nuestra ponencia, ta claro, ye poner en tela xuiciu la naturalidá de la pureza xenealóxica na construcción natural. Resistimos a la vez el nihi-

---

¹¹ Vid. J.W. Fernández & Michael Herzfeld, “On Meaningful Methods”, *Handbook of Methods in Cultural Anthropology*, J. Russell Bernard ed. Thousand Oaks, Sage, 1998.

¹² El conceutu de “lliberalismu cosmopolita” ye un términu organizador nel análisis que Richard Maddox fexo de la Expo'92. Entiéndese como la política animadora de la Expo y, mui posible, la filosofía política de más puxu nel sieglu viniente en toa Europa pola mor de qu'afaló a los europeístes y la política de la Europa xunida y, al empar, a les grandes empreses internacionales. Acordies cola llarga historia, polo menos dos sieglos, del movimientu lliberal n'España, a pesar del desanicu d'esa política por una riestra de rexímenes autoritarios, ye un .../...

lismu de Nietzsche-Foucault. Reconocemos non sólo que la xenealoxía tien el so llanteru (anque enxamás la so totalidá) na naturaleza vital sinón que la xenealoxía amuesa'l deséu lóxicu, quiciabes una necesidá humana, nestes construcciones sistemátiques; la necesidá de facer más ciertos y más segures les continxencies d'esta vida nuestra transitoria en mundu; la necesidá d'arrepresar el pasáu yá definitivu y volver insistir nes rellaciones nutritives, nel nuestru venceyu colos antepasaos perdíos; la necesidá de convertir nun círculu afirmativu de repeticiones recíproques la fatal, irrepetible ya irreparable llinialidá de les xeneraciones¹³. Respetamos entós, tenemos que respetar como antropólogos, esti afán d'estabilidá y reciprocidá temporal nes rellaciones humanes, esti afán y posibilidá de volver les continxencies sistema. Pa llograr esti afán namái nun tamos d'acuerdu col usu d'una xerarquización de pureces: Nun creyemos qu'una política de llimpieza seya imprescindible p'algar na vida humana la solidaridá nel tiempu y nel

---

conceutu cimeru pa España y pa la Expo. Ye una filosofía qu'aprecia y afala la diversidá y la llibertá d'espresión de los homes, al tiempu que llucha contra l'usu de la diversidá pa comparances peyoratives y roines ente grupos. El tema del Descubrimientu Universal de la Expo ye amuesa d'ello: vid. Richard Maddox, "The Politics of Space and Identity in a Europe without Borders: Cosmopolitan Liberalism, Expo'92 and Seville" en *Irish Journal of Anthropology*, v. 5, primavera 1999. Maddox ta trabayando nun llibru perimportante qu'analiza la complexa espresión d'esti tema en Sevilla dientro y alreduro de la Expo.

¹³ Vid. l'artículu yá clásicu d'Edmund Leach.

espaciu. De fechu, pal mileniu que vien, talmente lo mesmo que nesti que s'esmuz, siguen guarando los biltos d'un holocaustu entá más espantible que'l que nos tocó vivir nesti sieglu presente. Mentanto los biltos de los holocaustos s'acuruxen ente'l caricós de los argumentos xenealóxicos, estos argumentos son daqué qu'hai qu'escarbar y allumar lo más que seamos pa ello.

L'argumentu nostru en favor d'una coneutividá universal llibre de la solombra de la política de la llimpieza tien, de xuru, un ciertu ecu nel "lliberalismu cosmopolita" qu'afaló a un ensame de pensadores y políticos españoles (y euro-americanos) hai dellos siglos y que foi'l nuedu central de la Expo'92 según lo analiza Richard Maddox en dalgunos artículos y nun llibru pel que ta trabayando¹⁴. Maddox asitia'l nial de los anicios del lliberalismu español nes Cortes de Cádiz del 1812 y, como estudiante d'antropoloxía política, interésase pola so evolución hasta güei y el futuru inmediatu. Pero podemos aldericar que los raigones son más fondos, polo menos nel so aspeutu humanísticu y universal, nun verbu, nel so aspeutu cosmopolita. Paezme que podemos alcontrar esti "lliberalismu" nos discutinios primeros sobro la naturaleza y el tratamientu pa colos indios nel sieglu XVI —esto ye, los discutinios sobro'l tratamientu del *otru sensu lato*, les voces de Francisco de Vitoria y Bartolomé de las Casas, ente otros, nel s. XVI en Salamanca y Valladolid—. Son voces qu'ufierten una mui señalada y temprana con-

---

¹⁴ Vid. n. 12.

tribución española nel alderique sobro la llei internacional y los derechos humanos universales. Son voces que constituyen daqué filosofía política, daqué lliberalismu, cristianu por cierto, rrellacionáu equí col argumentu. Pero'l derechu que contemplamos na nuestra ponencia, les lleis lliberales que recompilamos sobro orientaciones xenealóxicques son daqué distinto, pero menos universal, que les lleis de les Indies, como nos correspuende na antoxana del mileniu nuevu y la globalización que se ta iguando. Igual qu'aquelles voces del XVI, les voces que naguaben por lliberar al indiu y a les Indies de la primidura colonizadora, podemos humildosamente suxerir borradores de lleis (o quiciabes son yá lleis en xestión) que fagan por lliberar la coneutividá humana de los sos aspeutos primidores nel so nivel más fondu... esto ye, al nivel de la coneutividá que reproduz, o meyor que produz la xeneración viniente.

Pesllamos, entós, camentando y especulando sobro un aspeutu del argumentu xenealóxicu de vixencia especial nesti turnu del mileniu, l'argumentu so la hibridización. Al falar de globalización reconocemos, por exemplu na obra de Hannerz o de García Canclini¹⁵, la criollización o hibridización de les cultures, que son los collacios d'esti nuevu mundu que desurde. Fálase menos de la hibridización de la persona biolóxica, anque yá nos Estaos Xuníos se tien

---

¹⁵ Néstor García Canclini, *Culturas híbridas: Estrategias para entrar y salir de la Modernidad*. México DF, Grijalba; Ulf Hannerz, 1996. *Transnational Connections: Culture, People Places*, New York, Routledge.

como fechu ciertu que pa lo cabero del mileniu viniente les minoríes, xente entendío en xeneral como descendientes d'una miesta de sangres más o menos evidente, ¡van ser la mayoría! De xuru qu'esta hibridación ye la que miren con asosiegu dalgunos de los nietos de Thomas Jefferson y con refugu y noxu dalgunos de los miembros de la Ilesia del Tou Poderosu. Cuando se fala d'una miesta de les cultures o de les sangres, les cuestiones de pureza o de llimpieza nun tán lloñe de la superficie de los nuestros pensamientos. Vivimos nun hai muncho la existencia d'estaos onde les lleis a la escontra de la miesta de sangres, a la escontra de la espantible y aborrecida mistura apliáronse a fierru ingriente: nel Sur de los Estaos Xuníos, na Alemaña nazi, na Sudáfrica del *apartheid*. ¡Y yá ta contemplao en dellos sitios, hasta nestos mesmos estaos onde per tantos sieglos reinaron les lleis contra la mistura, unes lleis que la favorecen¹⁶! Polo xeneral estos amiestos de sustancia vense como

---

¹⁶ Na mio mesma universidá, el Decanu y Vice-Presidente en funciones, falando nuna serie de coloquios, ensayos sol nuevu mileniu escritos por miembros pernomaos de la Facultá faló (claro que por causes d'argumentu académicu) como abogáu, antiguu Decanu de la Facultá de Derechu y Profesor de Derechu Civil que foi, d'una situación pa lo cabero del mileniu entrante onde una pareya de la mesma raza teníen que buscar na Xusticia y el Direutor Xeneral de Mistura, un permisu especial pa casase, por mieu a la bisarma del orguyu de la pureza de sangre, con toles consecuencies que casamientos talos de la mesma raza puen acarriar. Vid. l'ensayu en *Reflections 2000*, Geoffrey R. Stone, "The Supreme Court of United States: John .../...

una tresgresión de la sustancia, o cuando menos, poner la sustancia fuera sitiú: roindá. Pero esti nun foi siempre'l casu y na América Llatina, onde una mistura de sangre prosperó graniblemente ente la población mestizo (pel nome claváu se reconoz) ¡son la xente de sangre más puro, los indíxenes, los que carecen, pola mor del sambenitu qu'arrestren de nun tener decencia y cualidaes! Les exes del odiu o del refugu que se sofiten na idea de pureza y de decencia son mui abegoses de simplificar, pero importantes p'analizar y meditar.

Defendemos equí —agora qu'embarcamos nel nuevu, nel mileniu terceru, enfotaos en vivir tiempos meyores que los que vivimos nel segundu— un métodu xenealóxicu alvertíu de los usos y los abusos de la política presente en dellos “enllaces de tiempu”, tradicional y cibernéticu, de los que se faló equí. Esti métodu tien que ser, a la fuerza, un llugar cimero na nuestra llista antropolóxica de llabores. En fin, pa lo bono y pa lo malo, tamos toos, de la mesma especie —una especie social amenazada siempre pola soledá— nesti planeta, con toles posibilidaes de coneutividá que se dan nesti fechu biolóxicu elemental y con toles posibilidaes que nos ufierten les nuestres capacidaes culturales pa negalo dafechu. ¡Un verdaderu métodu xenealóxicu lliberador tien siempre que cubicar estes ambigüedaes y ambivalencies que surden del ser humanu p'algamar

---

Powers and Mary Smith versus Director U.S. Agency for Mandatory Miscegenation”. 21 de xunu del 2101. Pue consultase l'argumentu en <http://www.uchicago.edu/docs/millennium>.

la estabilidad d'un llar fixu nel infinitu y l'enllaz de tiempos nestes vides nuestres tan curties y transitories no eterno!

Una coda pequeña

Pues acabo d'interrogar el conceutu de "xenealoxía" pero, llamentablemente, tengo que reconocer que la respuesta que d'ello recibimos nun tien la claridá naguada d'una verdá rellumante y poderosa. La respuesta ye más qu'un poco ambigua, tien dellos vectores. ¡Respuende, la xenealoxía, que tien distintos valores que nun son perfectamente compatibles! Diz qu'organizase sistemáticamente nel tiempu ye una necesidá humana y un valor y un usu positivu de la nuestra intelixencia, cuando non una espresión inevitable de la capacidá humana. Al mesmu tiempu diz que, bien fácil, les ideas d'herencia xenealóxica, ideas sobro la estirpe, puen encaminar a abusos, a sobrevaloraciones d'abolengu y a ideas de pureza y de llimpieza bederres y foínes. Francamente, nun sé que dicivos d'estes ambivalencies sacante, quiciabes, el recordavos lo que dixo Max Weber so la vocación d'un científicu: que, per enriba de too, esta vocación precisa "*¡un sentíu de proporción!*" Toi na fe de que lo que tamién-y fai falta al xeneálogu o'l xenealoxista, lo que seya'l so métodu xenealóxicu, ye precisamente eso: ¡un sentíu de proporción!